

Hasselmus 2017 – statusrapport.

Undersøgelse af forekomst af Hasselmus i Horsebøg Skov, Nyrup Skov, Parnasvej 47, langs Rødengvej og 2 småskove ved Topshøj Skov – samt bemærkninger om Hasselmusens udbredelse i Sorø Kommune.

I slutningen af marts og i begyndelsen af april 2017 tilså og rengjorde medlemmer fra DN Sorøs Hasselmusgruppe de opsatte kasser i de ovenfor nævnte områder.

DN Sorøs Hasselmusgruppe har omkring 175 kasser i alt i de pågældende områder. Der er desuden opsat små 70 kasser i 4 andre områder, flest på Kongskilde med omgivelser.

Stor tak til Stiftelsen, Erik Schulz fra Nyrup Skov og lodsejere langs Rødengvej, Parnasvej, Lundhøjvej, Suserupvej, Egevangen, Enghaven og i Lorup for velvillig deltagelse.

En af de opsatte Hasselmuskasser. Foto: Stig Pedersen

I øvrigt har Hasselmusgruppens filmmand, Kim Simonsen, optaget et par små og fine videofilm om gruppens arbejde samt om Hasselmusens "natteliv", se på DN Sorøs hjemmeside:

<http://soroe.dn.dk/naturen-i-soroe/flora-og-fauna-i-soroe-kommune/hasselmus/>

Observationerne fra efteråret 2017 er indsamlet i september, idet erfaringen fra sidste år klart viste, at oktober er en "overgangsmåned", hvor nogle af hasselmusene kan være forsvundet – måske ud af området – eller kan have påbegyndt vintersøvnen.

Ege-bevoksningen i afsnit A (se kortet nedenfor) blev udtyndet i oktober 2013, dog undlod man at udtynke en bræmme på ca. 20 meter. Dette viste sig at være en god idé, idet hasselmus næsten udelukkende er fundet i kasser i denne bræmme. Der er desværre langt til Afsnit B midt i skoven,

og Parnasvej spærrer for vejen til Afsnit H, Parnasvej 47. Vi håber, at den lille population har en størrelse, som gør, at den kan overleve.

Vi vil meget gerne i dialog med skovens folk, hvis vi f.eks. har fået sat en kasse op på det forkerte træ. Så kommer vi og flytter kassen til et bedre træ efter skovfolkenes anvisninger.

Da der ikke har været overskud til at tilse kasserne på Kongskildeområdet i 2017, får hasselmusene lidt mere tid og fred til evt. at etablere sig i kasserne der.

Det er vigtigt at beskytte og hjælpe hasselmusen i Sorø, da området sydvest og vest for Sorø tilsyneladende nu er det ene af kun to kerneområder i Danmark. Udover i ovennævnte områder, er hasselmusen fundet i Eickstedtlund, i den nordre del af Nyrup Skov (begge i Slagelse Kommune) samt i Feldskov, mens den ikke i de senere år er konstateret i Sorø Sønderskov. Vi har nu på 4. år haft 5 kasser i en stor have umiddelbart op ad Sorø Sønderskovs sydende (Suserupvej) samt 2 kasser i en have på Frederiksberg (Enghaven) op til nordenden af Sorø Sønderskov uden resultat. Desuden har 2 kasser – også uden resultat - været ophængt i 5 år i en have på Frederiksberg øst for Feldskov (Egevangen). Endelig har 2 kasser i Lorup lige vest for grænsen til Sorø Kommune haft hasselmus i de sidste 4 år.

Hasselmus i opsat (og åbnet) redekasse i 2011. Foto: Stig Pedersen

For at øge sammenhængen mellem områder med hasselmus i skovene, dvs. for at mindske fragmenteringen af populationen og dermed mindske risikoen for indavl, er det et stort ønske, at der kan oprettes hasselmusvenlige korridorer (f.eks. mellem område A og B i Horsebøg Skov) samt flere indre skovbryn, ligesom hasselmusvenlig beplantning kan blive opretholdt i videst muligt omfang (f.eks. gedebled, benved, hunderose, hyld, tjørn, kvalkved, hassel, vildæble, fuglekirsebær, eg....). Vi vil meget gerne i dialog med lodsejerne om dette vigtige punkt. Derfor er det også med stor bekymring, at vi ser på den store rydning af vegetation (hasselmusen kommer sjældent ned på jorden) samt mulige gravning til råstofindvinding på Smedevej. Dette vil helt isolere den lille og dermed meget sårbare population af hasselmus i Feldskov, idet sandsynligheden for, at arten findes øst for Feldskov, må siges at være minimal. Vi har i hvert fald aldrig konstateret hasselmus i Egevangen, på Enghaven eller ved sydspidsen af Sorø Sønderskov på Suserupvej, hvor vi alle steder har haft kasser i flere år (se ovenfor).

Selv efter 16 års iagttagelser af hasselmusen i Sorø kommune ved vi stadigvæk ikke om hasselmusens populationsstørrelse er stabil, voksende eller aftagende, bl.a. fordi samme individ kan have flere sommerreder.

Hasselmusen er en relikart, der blev udbredt i store dele af Danmark i varmeperioden, som begyndte for 8-9000 år siden. For 2500 år siden blev det køligere, og i takt med bøgens og kølighedens indtrængen gik antallet af hasselmus ned. Menneskets skovrydninger fik yderligere antallet til at falde, og især det moderne skovbrug med fældning om sommeren og fjernelse af etagerne i skoven (krat og småtræer) går hårdt ud over hasselmusens muligheder for at leve et optimalt liv. Hasselmusen findes i området mellem Sorø og Slagelse, fordi det er meget få af disse gamle skovområder, som har været opdyrket; dog har en del været anvendt som overdrev.

Konklusionen er, at hasselmusens lille population er meget sårbar i forhold til det moderne skovbrug samt andre tiltag, såsom grusgravning, som kan fragmentere populationerne yderligere. Hasselmusen, Danmarks eneste Syvsover, står opført på EU's habitatdirektiv bilag IV og er i øvrigt Sorø Kommunes ansvarsart. Det betyder bl.a., at Danmark er forpligtiget til at overvåge og beskytte arten i dens naturlige udbredelsesområde. Det er f.eks. forbudt at ødelægge dyrets levested og forstyrre arten.

Resultatet af observationerne i 2015 og 2016 i de enkelte afsnit ser således ud:

Afsnit	Antal kasser	Kasser med reder og/eller Hasselmus
A	13	2015: 8 (heraf 5 med Hasselmus) 2016: 5 (heraf 2 med Hasselmus, i alt 3 Hasselmus)
B	20	2015: 13 (heraf 6 med Hasselmus) 2016: 11 (heraf 6 med Hasselmus, i alt 8 Hasselmus)
C	12	2015: 2 (heraf 0 med Hasselmus) 2016: 2 (heraf 0 med Hasselmus)
D	9	2015: 6 (heraf 4 med Hasselmus) 2016: 3 (heraf 1 med 2 Hasselmus)
E	16	2015: 7 (heraf 4 med Hasselmus) 2016: 7 (heraf 2 hver med 3 Hasselmus)
F	15	2015: 7 (heraf 2 med Hasselmus) 2016: 9 (heraf 2 med i alt 3 Hasselmus)
G	18	2015: 3 (heraf 2 med Hasselmus) 2016: 5 (heraf 1 med 1 Hasselmus samt en ny på Rødengvej 9 med 1 gammel + mindst 2 unger)
H	18	2015: 6 (heraf 1 med Hasselmus) 2016: 7 (heraf 0 med Hasselmus)
N	30	2015: 11 (heraf 7 med Hasselmus) 2016: 16 (heraf 4 med Hasselmus, i alt 5 Hasselmus)
T	24	2015: 2 (heraf 1 med Hasselmus) 2016: 2 (heraf 2 med Hmus)

Af skemaet ses, at ud af disse 175 kasser, blev der fundet 2015: 65/2016: 67 aktive hasselmusereder, hvoraf 2015: 33/2016: 21 var beboede. Der er i alt 30 individer inkl. unger. Det lavere antal i 2016 kan skyldes køligere nætter i 2016 op til kassetjekket, hvilket kan betyde, at nogle af hasselmusene allerede har søgt ned i jorden. Vi er dog bekymrede for resultatet i område A.

Områderne er vist på vedlagte kort.

Rød skravering: positivt fund

Blå skravering: negativt fund

Den røde firkant vest for område G tilhører dette område.

Resultatet for 2017 er nogenlunde som i 2016, selvom nogle af kasserne ikke kunne findes pga. problemer med gps-en.

Konklusionen vedr. de sidste års observationer er, at der nu forekommer hasselmus i kasser i alle de 9 første afsnit. Dog er der stadigvæk ikke fund i kasserne i afsnit T.2, som er lige syd for Topshøj Skov. Det skal bemærkes, at hasselmusen sagtens kan være her alligevel, idet det er vanskeligt at konstatere, at den ikke findes i et område. I område N3 har vi i foråret flyttet kasserne væk fra tujaerne, dog uden det store resultat, måske fordi de fleste træer i området er tujaer, som de tilsyneladende ikke kan lide. En anden konklusion er, at større haver op til skove, indre hegn i skov samt levende hegn mellem skove er af stor betydning for hasselmusens sprednings- og dermed overlevelsesmuligheder.

Resumé

På baggrund af Naturstyrelsens undersøgelser i 2012-13 og DN Sorøs kasser må vi konstatere, at den lille bestand af hasselmus i Sorø Kommune findes sporadisk i Eickstedtlund (som dog mest er Slagelse Kommune) og omgivelser øst for, bl.a. ved Ellepindevej 2, Norddelen af Nyrup Skov (delvist Slagelse), Horsebøg Skov, Rødengområdet, Parnasvej 47 i Feldskov, Topshøj Skov og omgivelser, Lindebjerg Skov - Plessenske Overdrev - Lorup Skov (som delvist er Slagelse), Agernhave og områder ved Kongskilde. Ovennævnte område er en del af det ene af kun 2 kerneområder i DK, nemlig mellem Sorø og Slagelse. Det andet kerneområde er på Sydfyn. Om

hasselmusen lever i Grydebjerg Skov og sydpå ned til jernbanen er ikke blevet undersøgt, men da den findes nord for jernbanen i Nyrup Skov og Eickstedtlund, er det ikke umuligt, at den også findes her.

Hasselmusen er en relikttart, som er knyttet til de gamle skovområder med rig og blandet busk- og trævegetation.

Selv efter 15 års iagttagelser af Hasselmusen i Sorø Kommune ved vi stadigvæk ikke om hasselmusens populationsstørrelse er stabil, voksende eller aftagende, bl.a. fordi samme individ kan have flere sommerreder. Ingen steder er den talrig. Vi kan kun sige, at der er en sporadisk forekomst i ovennævnte områder.

Konklusionen er, at hasselmusens lille population er meget sårbar overfor det moderne skovbrug samt andre tiltag, såsom grusgravning, som kan fragmentere populationerne yderligere. Grusgravning ødelægger mange år fremover hasselmusens mulighed for at finde vinterredesteder og fødeplanter samt ødelægger spredningsveje, idet hasselmusen er meget lidt mobil og i reglen kun færdes oppe i vegetationen.

Hasselmusen, Danmarks eneste Syvsover (syvsovere er den ældste gruppe af gnavere, over 40 mio. år gammel), står opført på EUs habitatdirektiv bilag IV. Det betyder bl.a., at Danmark er forpligtiget til at overvåge og beskytte arten i dens naturlige udbredelsesområde. Det er f.eks. forbudt at ødelægge dyrets levested og forstyrre arten.

. Hasselmusen er en dygtig klatrer, her i egebevoksning. Foto: Stig Pedersen